

УПУТСТВО ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ БЕСПИЛОТНИХ ЛЕТЕЛИЦА

У последње време примећен је пораст броја захтева за издавање мишљења Министарства трговине, туризма и телекомуникација да ли је за извоз/увоз одређених беспилотних летелица неопходна дозвола Министарства или не. С тим у вези, а ради смањења укупног броја захтева за издавања мишљења, с једне стране, као и помоћи царинским службеницима у поступку царинења, с друге стране, припремљено је ово Упутство.

Беспилотне летелице су предмет контроле по основу одредби Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС“, број 107/2014), Закона о извозу и увозу робе двоструке намене („Сл. гласник РС“, број 95/2013), односно по карактеристикама прописаним Националном контролном листом наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС“, број 66/2015), и Националном контролном листом робе двоструке намене („Сл. гласник РС“, број 29/2016).

У Националној контролној листи наоружања и војне опреме беспилотне летелице обухваћене су категоријом 10.в. и то:

10. „Ваздухоплови”, „летелице лакше од ваздуха”, беспилотне летелице („УАВ”), ваздухопловни мотори и ваздухопловна опрема, сродна опрема и компоненте, специјално пројектоване или модификоване за војну употребу:

в.Беспилотне летелице и опрема за њих, и за њих специјално пројектоване компоненте:

1. „УАВ”, летелице на даљинско управљање (РПВ), аутономне летелице које је могуће програмирати и „летелице лакше од ваздуха”;
2. Лансери, опрема за евакуацију и земаљска опрема;
3. Припадајућа опрема за комадовање и контролу;

Заједничка карактеристика ових беспилотних летелица које су предмет контроле по Националној контролној листи наоружања и војне опреме јесте да су оне **специјално пројектоване или модификоване за војну употребу** што је обично наведено у пратећој документацији. Потреба за идентификацијом оваквих летелица до сада у пракси није била честа.

Много чешће се у свакодневној пракси појављују беспилотне летелице које се користе у цивилне сврхе (играчке и сл.) а потенцијално могу имати крајњу војну намену по ком основу се налазе на Националној контролној листи робе двоструке намене.

Категорије 9А012. и 9А112. Националне контролне листе робе двоструке намене („Службени гласник РС“, бр. 29/16), дефинишу беспилотне летелице које се сврставају у робу двоструке намене и за чији је увоз и извоз неопходна дозвола Министарства трговине, туризма и телекомуникација:

9A012.

а. Беспилотне летелице (БЛ) или беспилотни “летећи објекти лакши од ваздуха” који су пројектовани тако да могу контролисано летети ван директног 'природног видног контакта' 'оператера' и који имају било шта од следећег:

1. Имају све од следећег:

а. Максималну 'издржљивост' од 30 или више минута, али мању од једног сата; и

б. Пројектовани су да полете и стабилно контролисано лете у налетима ветра јачине 46,3 km/h (25 чворова) или јачим; или

2. Максималну 'издржљивост' од једног сата или дужу;

Техничка напомена:

1. За потребе 9A012.а. 'оператер' је особа која иницира или контролише лет беспилотне летелице (БЛ) или беспилотног “летећог објекта лакшег од ваздуха”.

2. За потребе 9A012.а. 'издржљивост' се израчунава за услове ISA (ISO 2533:1975) на нивоу мора без ветра.

3. За потребе 9A012.а. 'природног видног контакта' значи непотпомогнути људски вид са или без корективних сочива.

9A112.

“Беспилотне летелице”(БЛ), осим оних наведених у 9A012, како следи:

а. “Беспилотне летелице” (БЛ) са могућношћу домета од 300 km;

б. “Беспилотне летелице” (БЛ) које имају све од следећег:

1. Имају било шта од следећег:

а. Аутономну контролу лета и способност навигације; или

б. Способност контроле лета изван директног видног поља човека оператера; и

2. Имају било шта од следећег:

а. Садрже систем/механизам за распрашивање аеросола капацита већег од 20 литара; или

б. Пројектовани или модификовани да садрже систем/механизам за распрашивање аеросола капацита већег од 20 литара.

Техничка напомена:

1. Аеросол се састоји од честица или течности које нису компоненте горива, његови нуспроизводи или додаци за горива, а које су део “корисног терета” који је потребно распршити у атмосферу. Аеросоли су, нпр. пестициди за запрашивање усева и суве хемикалије за засејавање облака.

2. Систем/механизам за распрашивање аеросола садржи све уређаје (механичке, електричне, хидрауличне итд.) који су неопходни за складиштење и распрашивање аеросола у атмосферу. То укључује могућност убрзгавања аеросола у издувне гасове и ваздушину струју пропелера.

Имајући у виду одредбу 9A012.a.1.a. НКЛ РДН, **беспилотне летелице које имају максималну издржљивост мању од 30 минута не представљају предмет контроле спољнотрговинског промета** и за њихов увоз и извоз није потребна дозвола надлежног министарства.

Максимална издржљивост се односи на максимално време које летелица може да проведе у ваздуху након лансирања/полетања и у техничкој спецификацији робе на енглеском језику означена је терминима flight endurance, flight duration, flying time, action time итд.

Утврђивање ове техничке карактеристике царински службеник може извршити на основу податка наведеног на оригиналној амбалажи или у техничкој спецификацији одређеног модела беспилотне летелице, која се налази у паковању уз производ/летелицу или увидом у податке презентоване на званичној веб страници произвођача.

Достављање потребне документације царинском органу је обавеза увозника/извозника, односно њиховог заступника у царинском поступку.

Уколико на основу техничке спецификације царински службеник није у могућности да недвосмислено идентификује максималну издржљивост беспилотне летелице, или уколико је она већа од 30 минута, царински службеник ће обавестити извозника/увозника о неопходности прибављања званичног мишљења надлежног министарства.

У циљу олакшавања процедуре идентификације, у прилогу акта се налази Списак најчешћих модела беспилотних летелица за које је кроз досадашњу праксу утврђено да не представљају предмет контроле спољнотрговинског промета у складу са одредбама Закона о извозу и увозу робе двоструке намене, Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме односно карактеристикама из Националне контролне листе робе двоструке намене и Националне контролне листе наоружања и војне опреме, а за које је Министарство трговине, туризма и телекомуникација до сада издало одговарајућа Мишљења да за њихов извоз/увоз није потребно прибављање дозволе.

Наведени списак представља листу беспилотних летелица која није коначна и подложна је променама у смислу њеног проширења и/или редуковања, у складу са изменама карактеристика наведених модела, те је у том смислу информативног карактера и дата је у сврху помоћи при царињењу.

**СПИСАК МОДЕЛА БЕСПИЛОТНИХ ЛЕТИЛИЦА ЗА КОЈЕ ЈЕ ДО САДА УТВРЂЕНО ДА НЕ
СПАДАЈУ У РОБУ ДВОСТРУКЕ НАМЕНЕ:**

3DR Solo

BAYANGTOYS X8

DJI Matrice 100

DJI PHANTOM Inspire 1

DJI PHANTOM Inspire 1 Pro

DJI PHANTOM 3 Standard

DJI PHANTOM 3 Professional

DJI PHANTOM 3 Advanced

DJI PHANTOM 4

DM007

HK Detect X380

HOBBYKING Orca TF280C

HQ 898B X5SW

HUBSAN H501S X4

HUBSAN H501S

IMG Electronics Co. Limited CamDro H07NC

IMG Electronics Co. Limited CamDro H07NC

JJRC 686G

JJRC H5P

JJRC H6C

JJRC H8C

JJRC H12C

JJRC Tarantula X6

KAI DENG K70C

MJX X101

MJX X400

MJX X600

MJX X800

MS SKY PHANTOM

OEM TOY0316

SYMA X5

SYMA X5C

SYMA X5SC

SYMA X5SW

SYMA X8G

SYMA X8W

SYMA S026G

SYMA S107G

SYMA S108G

SYMA S111G

X DRONE FLYPRO

X DRONE MINI GS 2.0

X DRONE MUTANT 1.0

X DRONE NANO 2.0

X DRONE SHURIKEN

X DRONE ZOOMER

YIZHAN Tarantula X6